ח: הורה כהן משיח פרק שני הוריות

למן היום וגו'. הכי מסמע מת כל אשר צוה ה' אליכם כיד משה ועודת כוכבים ומנין שזו עבודת כוכבים מדכתיב בהדי למן היום אשר צוה ה' והלאה שאר מצות הנלאה לצומר מכאן ואילך לדורותיכם איזו היא מצוה שנאמרה בתחילה הוי אומר זו עבודת כוכבים דכתיב בתחילת עשרת הדברות [1] אנכי ולא יהיה לך דהיינו עבודת כוכבים: **י' מצות נצטוו במרה.** דהיינו קודם מתן תורה אלמא עבודת כוכבים לא נאמרה תחלה: **מתווריפא כדשנינן מעיקרא.** כדכתי ר' יהושע בן לוי לו כדנרי לרבי: **מתני' אין כ"ד מייבין קרבן על עשה ועל לא תעשה שבמקדש.** דהיינו טומאת מקדש וקדשיו עשה שבמקדש וישלמו מן המחנה כל ברוע [2] לא תעשה ולא יטמאו את מחניהם [3] שאע"פ שהוא דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת הוא לא קרבן חטאת עולה ויורד הלכך פעור לגמרי כדמפרש בגמרא. והאי דקתני אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש לא קא מיירי בכהן משיח כלל משום דהוי פלוגתא דר"ש ור"ע ור"ע לא פטר ליה מפר על טומאת מקדש וקדשיו ור"ש פטר ליה לגמרי כדמפרש בגמרא כפוף פירקין (ע.): **ואין מביאין.** יתירין: **אפשר עלו על עשה ועל לא תעשה שבמקדש.** דאין אפשר מלוי כה אלא על פסק חטאת קבועה כדמפרש בגמ' אבל בכ"ד לא איצטריך למיתנא אין מביאין אפשר אלו על עשה ועל לא תעשה שבמקדש שהרי אין כ"ד מביאין אפשר מלוי אפי' במקום פסק חטאת קבועה כדתמרי' ברים פירקין (ז.) משיח כפר ואין מביא אפשר אלו לחטיכ כאפשר אלו מי שחטאתו ושגגתו שוה ילא משיח ומגלן דאין חטאתו ושגגתו שוה דכתיב לאשמת העם [4] הרי משיח כלבור לבור לריכין העלם דבר עם שגגת המעשה אף יחיד אינו אפשר אלו לא תעשה שבמקדש כגון ביחיד דעלמא: **אבל חייבין.** כ"ד על עשה ועל לא תעשה שבכלל דהוי ודוגו כרת ושגגתו חטאת שקבוצה ומביאין יחידים אפשר אלו על עשה ועל לא תעשה שבגלה משום דהוי פסק חטאת קבועה: **אל מכא על הנדה.** לחטיכ (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב: **פרוש מן הנדה.** כלומר נסמוך לוסתה כדי שלא תהא רואה כשעת תשמיש דכתיב [5] והזהרתם את בני ישראל כדמפרש בגמרא בפסק ילדעות הטומאה (דף יח.): **גמ' מנא הני מילי.** לגבור לא מחייבי שום קרבן בעולה אלא בפסק חטאת קבועה: **ויחיד אשה אלו נמי.** אין חייבין אלא על פסק חטאת קבועה: **אמר רב יצחק בר אבדימי נאמר.** כאן ואשה בחטאת קבועה דיחיד דכתיב כפ' ויקרא (ד) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם וכתיב והביא את קרבנו למיכ' בעבור חטאתו אשר חטא ולגבור נמיכ' בשגגה מעשה אבל הכא ליכא טעם לכפרתנרא. והא דפטרו צבור מאשם תלוי משום דלא הוה בכלל נפש. היינו היכי דהוה ב"ד רחלב הקיבה מוהר ואכלו בספק חלב הקיבה סמך שומן וחזרו ב"ד מוהראתן אין הצבור מביאין אשם תלוי להגין עליהם דבר שידע להם וריבאו פר. אבל הכא דאין הוראה ב"ד הלכך ציבור עלה ויורד מילתא דמסתברא אין ב"ד חייבין אלא (בעשר) (בשתין) על שמיעת קול בר. לא פר. ולא עדי ומילתא דפשיטא הוא דב"ד פטור דהא הני ריבאו אל עשה ולא תעשה שבמקדש מביאין כל א' קרבן עדי"ר: **בל** שמתחייב באחת מתחייב בכולן. פי' מתחייב בכל א' מהם והרי מצי לאקשויי תינה נשיא משיח מאי איכא למימר. הא הגן כ"ג מעיד ומעידין אותו אלא דבלא"ה פריך שפיר. א"נ דהוי מצי לשנויי דר"י הגלילי סבר כר"ש דאמר משיח פטור על ט"ר וקדשיו ושאינו מתחייב באחת אינו מתחייב בכולן. הרמ"ה ז"ל.

[1] למן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם איזו היא מצוה ומה צבור בחטאת אומר זו עבודת כוכבים והא אמר מר [6] עשר מצות נצטוו ישראל במרה [7] (דכתי' [2] והיה אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך) אלא מחווורתא כדשנינן מעיקרא: **מתני'** [3] אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש [4] ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש אבל [5] חייבין על עשה ועל לא תעשה שבנדה ומביאים אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנדה איזו היא מצות עשה שבנדה פרוש מן הנדה ומצות לא תעשה אל תבא על הנדה: **גמ'** מנא הני מילי דצבור לא מחייבי קרבן בעלמא ויחיד אשם תלוי נמי לא אמר רב יצחק בר אבדימי נאמר ואשם בחטאת ובאשם תלוי ונאמר ואשמו בצביר מה ואשם ביחיד בחטאת קבועה אף ואשמו בצבור [6] בחטאת קבועה ומה צבור בחטאת קבועה [7] אף אשם תלוי נמי אין בא אלא על פסק חטאת קבועה אמרי אי הכי קרבן עולה ויורד נמי הא כתיב [8] והיה כי יאשם לאחת מאלה דנין [9] (אשם מן אשמו) ואין דנין אשם מן יאשם ומאי נ"מ והא תני דבי רבי ישמעאל [10] ושב הכהן ובא הכהן [11] זו היא שיבה זו היא ביאה ועוד נילף מן ואשם מטומאת מקדש וקדשיו דכתיב [12] והוא טמא ואשם אמר רב פפא דנין ואשם ומצות ה' מן ואשם ומצות ה' א"ל רב שימי בר אשי לרב פפא ונילף ואשם ונשיאת עון מן ואשם ונשיא' עון אלא אמר ר"נ בר יצחק דנין ואשם ומצות ה' אשר לא תעשינה מואשם ומצות ה' אשר לא תעשינה ואל יוכיח שמיעת קול וביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו שלא נאמר בהם ואשם ומצות ה' אשר לא תעשינה: **מתני'** [13] אין חייבין על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו [14] **והנשיא** כיוצא בהם דברי רבי יוסי הגלילי ר"ע אומר הנשיא חייב בכולן חוץ משמיעת הקול [15] שהמלך לא דן ולא דנין אותו [16] לא מעיד ולא מעידין אותו]: **גמ'** אמר עולא מ"ט דר' יוסי הגלילי אמר קרא והיה כי יאשם לאחת מאלה כל שמתחייב באחת מתחייב בכולן ושאין מתחייב באחת אין מתחייב בכולן ואימא מתחיי' באחת מהן ואע"פ שאין מתחיי' בכולן אלא טעמא דר' יוסי הגלילי מהכא דתניא היה רבי ירמיה אומר נאמר לא

ליה מפר: **גמ'** **וכיון כי יאסם לאחת מאלה.** דלשמיעת קול וביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו קלי וקסבר ר' יוסי הגלילי כי יאסם לאחת הכי מסמע כל שיש בהאחת כלומר כל אחת ואחת מתחייב קרבן בכולן ושאין מתחייב באחת אין מתחייב בכולן ונשיא הואיל ואינו מתחייב באחת מהן דהייניו בשמיעת קול אין מתחייב בכולן דפטור מכולן: **ואימא.** כי יאסם לאחת הכי מסמע כי אפשר שיאחז מתחייב אפי' באחת מהן אע"פ שאין מתחייב בכולן הוי חייב ונשיא נמי אע"פ שאינו חייב בשמיעת קול חייב בביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו: **אלא טעמא דר' יוסי הגלילי מהכא וכו':** **גמ'** בשמיעת קול וביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו: לא

והא אבר בר קשר מצות נצטוו בנדה. הא אלא מייתי מהני דכתיב בהדיה כגון מילה לאתגיהם שפיכת דמים דכתיב שופך דם האדם וגילוי ערוה. מאוס דהכא לגבוה ישראל ואתם בני הגדה כקוטי שיעלתה הגאה לו כגיאתו אלא יענן לפרנסי ויפרים באחר מת. ובת"כ מפרש דאין מיינין על עשה דכתיב אשר בם האדם אבל בנדה לא תעשה שבנדה ת"ל מצות ה' רינה וכו' ומה ראיה מו' מוצות אלי שאר מצות שאין בהן לא תעשה ומרבה אני עשה שבנדה שיש בה לא תעשה: **מריק**

מסורת הש"ס

מ) [סנהדרין יט.]. ב) [ל"ל אשמו מן אשמו]. ג) [מיכיון בת. חולין פה. יומות יח.] נדה מג.; יומא כ.; מוד ה.; מנחות ד. מה. כתובות נב. מכות יב.]. ד) [ברמות כ.]. ה) [ב.]. ו) [ב.]. ז) [סנהדרין יח.]. ח) [ב.] [ע"ש תוי"ט]. ט) [שמות כ.]. י) [מדבר הן.]. יא) [מדבר הן.]. יב) [ויקרא הן.] יג) [שם ד.]. יד) [שם כו.]. טו) [ל"ל לא יהי. יז) [ויקרא הן.]. יח) [ויקרא הן.]. יט) [ויקרא הן.]. כ) [ב.]. כא) [ב.]. כב) [ב.]. כג) [ל"ל אשמו].

מוסף רש"י

אין חייבין. כ"ד כהנותתם. **על עשה ועל לא תעשה שבמקדש.** כלומר על טומאת מקדש וקדשיו, כגון שהוא בטומאה דהייני עשה דאשלמה, כגון שהוא על לא תעשה, כגון נטמאת בטומאה דהייני עשה דאשלמה, כגון בתוך ולאחר שהוכרת אל המקדש לא תקדש מנה, משום דאין מביאין מן כהוותם אלא על הנגלה דבר שגגתו חטאת קבועה ליחיד, אבל טומאת מקדש קדשיו עולה ויורד הוא, ומצות מקדש ה' אשר לא תעשינה. **ואם בא** אם אלו. יחידים אבל לחיד בפסק בדת הכהנים המביא אשם תלוי, אין מביאין אותו אל פסק טומאת מקדש, לפי שאינו בא אלא על פסק דבר שגגתו ודאי חטאת קבועה. **לחיי** נקבו נדה משום דמסמסת לה עשה. דיחיד דעשמת בעשרה לאיגם שהיא מחיבר לגאת. כגון שהיה מטמא עם הטהורים ואחרה לו טמאתו שם. **ומביאים אשם תלוי.** יחידים, אין אשם תלוי, הפסם מתיב ביה שם. זו **היא שיבה** זו **היא ביאה.** לגון נזרה שיב זה מזה (יומא ב. מנחות ד.) כלומר לפנין נזרה שיב הפיבה לבאה מה דהוא תחילה שיבה לו תחילה כלפה (מו. מנ.) דאמרינן דלא דמו קרבי לחדדי. כגון דתחילה בעיות הכן מפסני ביינון בהו נדים (נדות יח.) ודאי ושיי שיבין בארוכה.

תוספות הרא"ש

אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש. (שי"ר) (פ"ר) אין חייבין פר הע"ר על עשה ולא תעשה שבמקדש. אע"פ שיש בדוגו כרת דכתיב את (מקדש) (משכן) ה' טמא ונכרתה וגו'. ובגמ' מפרש עמנא מקרא דאין ב"ד חייבין אלא [על] דבר שהיחיד מביא אם חטאת קבוע. והיה דה"מ לחני ל"ת שבקרשים דראוכל קדש בטומאה הגיע קרבנו עולה ויורד אלא משום דבעי למתני על עשה ל"ת שבמקדש דמיא דנדה ובטומאת קדשים לא משכחת עשה. אבל בטומאת מקדש משכח עשה בגון שנטמא בעודה שהצריכה הוורה לצאת דכתיב וישלחו מן המחנה. ואם שהה או שבא לו באורגה חייב דתיר קראי כתיבי בטומאת מקדש את (מקדש) (משכן) ה' טמא ונכרתה [ונכרתה כו' כי את מקדש ה' טמא] ומוקי לה דהם בשבועות (דף יב:) חד לטיקאה שאירעה בפנים יחד לטומאה שאירעה מבחוץ. וכן בנדה משכחת לה עשה כגון הי' משמש עם טהורה ופרסה נדה. תחתיו לא יפרוש באבר חי שיציאתו הנאה בביאתו וחייב כרת אלא ימתין עד שיטות האבר ויפרוש. ועשה דיחיד דריש הם (שבועות יח.) דכתיב ותחי נדתה עליו בשעת נדתה תחיה עליו. ול"ת דכתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לא תפרוש דכתיב קרב אליך אל תגש בו. והכי תניא בפ"ב (דשבועות דף יד:) נטמא בעודה כו' זו היא ר"ע שבמקדש שאין חייבין עליו. ואיזו היא ר"ע שבנדה שחייבין עליו. הי' משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופרש ר"ע חייב שיציאתו הנאה לו כביאתו. וקאמר עלה בגמ' היכא קאי דקתני זו היא. התם קאי אין חייבין על עשה ועל ל"ת שבמקדש (וקאמר) זו היא ר"ע שבמקדש) שאין חייבין עליה ואיזה היא ר"ע שבנדה כו' (פ"ר) (פרוש) מן הנדה. לא שיפרוש ממנה כשאמרה לו שפרשה נדה ראו מחייב כרת אם יפרוש מיד בקושי. אלא פרוש (מבעילה) נדה שאם יפרוש מיד (מבעילה) נדה שיציאתו הנאה כביאתו. אלא נעיץ עפרוני בקרקע ויתחין עד שיטות האבר ויפרוש. דלא כפרש"י ז"ל שפי' פרוש מן הנדה סמוך לוסתה כדי שלא תראה בשעת תשמיש כדאמרי' בשבועות פרק ידעות הטומאה הזהרתם את בני ישראל מטומאתם א"ר יאשיה כאן אזהרה לב"י שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן. דדהיא קרא אסמכתא בעלמא. דקרי ותחת דרכנן. ועיד דברים"ב דשבועות ל"ז נפרס הכי: **אלא** אבר ר"ש דנין ואשם ומצות ה': מן ואשם ומצות ה': לדונה בשתי תיבות ואשם ומצות ה' דהייני תרי עניני ולא בתיבה ואשם לחודיה. ופריך באשם תלוי איכא תרי עניני ואשם ונשיאת עון וכבר נתקבלה ר"ש דעון עון בפנוי ונוהר. ושני דנתקבלה זו ר"ש לדונה בהלכא עניני ואשם ומצות ה' אשר לא תעשינה ובאשם תלוי ליכא אלא תרי: **אין** חייבין על שמיעת קול וכו'. פרש"י ז"ל אין ב"ד חייבין משום דזהו בעולה ויורד ולא הוה צריך למתני כלל דהא הני ריבאו אל עשה ול"ת שבמקדש. אע"ג דדוגו כרת. כ"ש שמיעת קול וכמוי שפתים. אלא משום פלוגתא דר"ש דתנא ר"ע דאמר אין חייבין על עשה ולא תעשה שבמקדש. (לדר) חד מניהו אבא קרבן עולה ויורד דרבן יחידים דנפש כתיב בהו (ונפש) (ובי"ד) לאו בכלל נפש ניתנו. דהשתא ניתא דהוי אין ב"ד חייבין דומיא דשבועות ומשיח דקטור דיהבו דדרש ר' יוסי הגלילי מקראי (דלעיל) (דעיר) ראם לא תשיג ידו תיעבו בקרבן עולה ויורד. וגם ר"ע דאמר דאיכא בשעיר דאי בשעיר הוייני ר"א. ועוד דר"א נוסי לא מחייב אלא בטו"מ וקדשיו ודוגו כרת. ולא נהירא לי מה שפי' שאם חטאו צבור שאין מביאין כל א' קרבן עולה ויורד. דכיון דהוראה ב"ד לא מקרא הוראה משום דקרבנם עדיי אין הצבור נאנדין דאין ע"י הוראה ב"ד להשתנות דינם מדין יחידים. דהא (מעריך) (דמעריך) קרא לעיל בפ"ק לכל הקהל או ריבו שאכלו חלב בשגגת מעשה שמביא כ' אחד כשבה או שעירה. הייני משום שב"ד מביאין ע"י פר בהוראה דהן פטורין. הלכך פ"ד לאוקם קרא בקהל שחטאו אבל רוב הקהל כי היכי דפטרי אהוראה פטרי בשגגת מעשה אבל הכא ליכא טעם לפטרינהו. והא דפטרו צבור מאשם תלוי משום דלא הוה בכלל נפש. הייני היכי דהוה ב"ד רחלב הקיבה מוהר ואכלו בספק חלב הקיבה סמך שומן וחזרו ב"ד מוהראתן אין הצבור מביאין אשם תלוי להגין עליהם דבר שידע להם וריבאו פר. אבל הכא דאין הוראה ב"ד הלכך צריך לפרש אין ב"ד חייבין אלא (בעשר) (בשתין) על שמיעת קול בר. לא פר. ולא עדי ומילתא דפשיטא הוא דב"ד פטור דהא הני ריבאו אל עשה ול"ת שבמקדש מביאין כל א' קרבן עו"י: **בל** שמתחייב באחת מתחייב בכולן. פי' מתחייב בכל א' מהם והרי מצי לאקשויי תינה נשיא משיח מאי איכא למימר. הא הגן כ"ג מעיד ומעידין אותו אלא דבלא"ה פריך שפיר. א"נ דהוי מצי לשנויי דר"י הגלילי סבר כר"ש דאמר משיח פטור על ט"ר וקדשיו ושאינו מתחייב באחת אינו מתחייב בכולן. הרמ"ה ז"ל.

מ) [בנדה לא.]. ב) [ל"ל לא תעשה שבמקדש]. ג) [ל"ל אשמו מן אשמו]. ד) [ל"ל אשמו מן אשמו]. ה) [מיכיון בת. חולין פה. יומות יח.] נדה מג.; יומא כ.; מוד ה.; מנחות ד. מה. כתובות נב. מכות יב.]. ו) [ברמות כ.]. ז) [ב.]. ח) [ב.]. ט) [סנהדרין יח.]. י) [שם ד.]. יא) [שם כו.]. יב) [ל"ל לא יהי. יג) [ויקרא הן.]. יד) [ויקרא הן.]. טו) [ויקרא הן.]. טז) [ויקרא הן.]. יח) [ב.]. יט) [ב.]. כ) [ב.]. כא) [ב.]. כב) [ב.]. כג) [ל"ל אשמו].

תוספות

מ) [בנדה לא.]. ב) [ל"ל לא תעשה שבמקדש]. ג) [ל"ל אשמו מן אשמו]. ד) [ל"ל אשמו מן אשמו]. ה) [מיכיון בת. חולין פה. יומות יח.] נדה מג.; יומא כ.; מוד ה.; מנחות ד. מה. כתובות נב. מכות יב.]. ו) [ברמות כ.]. ז) [ב.]. ח) [ב.]. ט) [סנהדרין יח.]. י) [שם ד.]. יא) [שם כו.]. יב) [ל"ל לא יהי. יג) [ויקרא הן.]. יד) [ויקרא הן.]. טו) [ויקרא הן.]. יח) [ב.]. יט) [ב.]. כ) [ב.]. כא) [ב.]. כב) [ב.]. כג) [ל"ל אשמו].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com